

Результати реконструктивних операцій на орбіті та окулоорбітальної ділянки за допомогою розроблених імплантатів (полімерно-композиційний матеріал і сітчатий поліуретан)

Бігун Н. М., Малецький А. П.

*КНП ЛОР "Львівська обласна клінічна лікарня"; Львів, (Україна)
ДУ "Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова
НАМН України"; Одеса (Україна)*

Актуальність. Травми лицевого скелету в поєднанні з органом зору складають від 36 до 64%, при цьому в 64,5% становлять побутові травми, 21,7% – кримінальні та 15,5% – виробничі.

Соціальна значимість травм повік, орбіти та окулоорбітальної ділянки визначаються молодим працездатним віком пацієнтів, при цьому спостерігаються бімодальні розподіли контузії орбіти з піками частоти у віці: 16-21 і 39-55 років, а це призводить у 89% випадків до зниження адаптації пацієнта до трудової діяльності.

Важливо зауважити те, що усунення наслідків травм вищевказаних ділянок може іти до вдосконалення хірургічних підходів і вибору адекватних імплантуючих матеріалів для усунення посттравматичних дефектів, які виникли.

Застосування біологічних тканин у реконструктивній хірургії не завжди задовільняє хірурга, крім того, з кожним роком підвищуються юридичні вимоги до забору донорського матеріалу. Створення синтетичних полімерних матеріалів для відновлення анатомо-функціональних пошкоджень є актуальним завданням.

Нами спільно з Інститутом хімії високомолекулярних з'єднань НАН України та Інститутом загальної та неорганічної хімії НАН Республіка Білорусь розроблені біосумісні імплантати на основі сітчатого поліуретану з біологічними активними речовинами (альбуцид, дакарбазин) і полімерно-композиційного матеріалу (ПКМ).

Проведені передклінічні дослідження показали, що розроблені нами імплантати відповідають основним вимогам: біосумісні з біологічними тканинами, добре проростають у навколишні тканини, імплантати не схильні до резорбції і добре моделюються.

Мета роботи. Вивчити клінічну ефективність застосування імплантату з ПКМ і сітчатого поліуретану з біологічними активними речовинами (альбуцид, дакарбазин).

Матеріал. Аналіз проведено на 59 хворих (36 чоловіків і 23 жінок) у віці від 16 до 75 років, у яких в якості імплантуючого матеріалу був використаний ПКМ матеріал і сітчатий поліуретан.

Першу групу склали 29 хворих у яких в якості імплантуючого матеріалу використовували ПКМ. В 11 хворих після евісцерації очного яблука з приводу хронічного увеїту та субатрофії ока в склеральний мішок розміщався імплантат, а у 10 хворих з пошкодженням нижньо-внутрішніх стінок орбіти спостерігався енофтальм від 4,0 до 6,0 мм і гіпофтальм 2,0-3,0 мм, а також обмеження рухомості ока догори на 10,0-15,0 °. Після усунення рубців між стінками орбіти та очним яблуком імплантовувався клиновидної форми ПКМ (висота основи від 8,0 до 14,0 мм, ширина 13,0 мм і передньо-задній розмір – від 14,0 до 16,0 мм), основою до вершини орбіти. При переміщенні імплантату в передньо-задньому напрямку, очне яблуко зміщувалось у фронтальну і горизонтальну площинах. Після досягнення симетричного розміщення ока, імплантат фіксувався до надкісничі нижньої стінки орбіти. У 8 хворих вищевказаних груп було пошкодження стінок орбіти, верхньої щелепи і лобно-скроневої ділянки. За допомогою ПКМ виповнювались дефекти кісткових структур і м'яких тканин.

Другу групу становили 30 хворих, у яких в якості імплантуючого матеріалу використовували сітчатий поліуретан з біологічними активними речовинами (альбуцид, дакарбазин). У 24 хворих другої групи була проведена енуклеація очного яблука з приводу внутрішньоочної меланоми, яким при формуванні опорно-рухової кукси використовувався поліуретановий імплантат з іммобілізованим дакарбазином. В одному випадку було відмічено часткове оголення імплантату. При видаленні імплантату спостерігалось щільне проростання навколишніх тканин навколо та у задньому полюсі, у 4 хворих з пошкодженням орбіти використовувався поліуретановий імплантат з альбуцидом, а у 2 хворих з субатрофією ока, яким була проведена евісцерація очного яблука - поліуретановий імплантат з альбуцидом поміщався у склеральний мішок .

Результати. У 8 із 10 хворих з пошкодженням орбіти був повністю усунений енофтальм, а у 2 – частково. Гіпофтальм був усунений у

всіх пацієнтів. У 8 із 10 хворих вдалось повністю відновити рухомість ока, у 2 – частково. Погіршення зорових функцій не було.

У 8 хворих, яким проводилась контурна пластика, загоєння рани проходило первинним натягом, проте у 2-х хворих через 7 і 11 місяців було відмічено оголення імплантату по нижньому краю. При цьому велика частина імплантату була інкапсульована, що підтверджено гістоморфологічно. Через 6 міс. одному пацієнту був повторно імплантований імплантат і в наступні 22 місяці ускладнень не було.

Висновок. Клінічні дослідження показали, що розроблений нами імплантат на основі вуглецевого полімеру володіє інертністю до м'яких біологічних тканин, відсутність схильності до резорбції, перешкоджає формуванню спайок між оком і стінками орбіти, а також може використовуватися для заміни резорбованих м'яких тканин. Потрібно наголосити, що розроблений імплантат добре піддається моделюванню, що дозволяє коректувати його форму під час операції. Суттєвим недоліком вуглецевого полімерного матеріалу є темний колір, який проглядається через тонкі шари м'яких тканин.

Проведені попередні дослідження (протягом 4 міс.) застосування в клінічній практиці сітчатого поліуретану з біологічними активними речовинами (альбуцид, дакарбазин) дозволяють зробити висновок, що розроблений нами імплантат з поліуретану володіє доброю біосумісністю і добре проростає навколишніми тканинами. Про вплив дакарбазину іммобілізованого в імплантаті на продовжений ріст пухлини в тканинах орбіти потребує проведення аналізу віддалених результатів.